

Däckardrottningen och den krossade rutan

Lärarhandledning

Handledning skriven av Kaj Hagstedt

version 260110

Illustrationer i bok och handledning: Sandra Larsson

Bokens handling

Tyra älskar däck. Hon kan nästan allt om hjul och slangar och muttrar, och i mammas verkstad finns det däck i alla former – stora, små, runda, fyrkantiga och till och med hjärtformade. Därför kallas Tyra för Däckardrottningen.

När Robin kommer in med punktering på sin rullstol, hittar Tyra något märkligt: glasbitar i däck. Vem har slängt glas på gatan? Varför? Och kan Tyra hitta den skyldige innan alla däck blir förstörda? På sin resa mot svaret på gåtan, träffar Tyra nya vänner, såsom Greta, Svante och Smilla.

Däckardrottningen är illustrerad av Sandra Larsson.

Boken är skriven av Kaj Hagstedt. Han har bakgrund som tv-producent samt har i uppdrag för Skolverket producerat filmer om språk - läs och skrivutveckling. Han är också legitimerad lärare för årskurs 4–6 och har tidigare skrivit böckerna **Framtidskameran**, **Ett Ett Två** samt **Inte min tystnad**, för målgrupp 9–12 år. För åldersgruppen 6–9 år har han skrivit böckerna **Flaskposten** samt **Tillbaka till Vilda Västern**. Boken **Se upp!** vänder sig till barn i åldern 3–6 år.

Bokens syfte

Den primära målgruppen är 6–9 år men bokens tema och språk fungerar förstås även för yngre och äldre. Målet har varit att skriva en underhållande bok med framåtdriv, som kan användas i klassrummet för både högläsning och enskild läsning.

Boken berör flera ämnen som är relevanta för målgruppen och undervisande pedagog gör bedömning av hur många aktiviteter som ska kopplas till läsningen.

Lärrarhandledning

Handledningen bygger på rådande läroplan samt på den forskning som finns om hur progression uppnås i den språkliga utvecklingen för aktuell åldersgrupp.

Grunden i lärrarhandledningen är att läsningen ska vara språkutvecklande, kreativ och uppmuntra till textsamtal. Boken ska inspirera till vidare läsning men också till eget skrivande och barnet ska tycka att läsningen är lustfylld.

Lärrarhandledningen stöttar dig som lärare och erbjuder olika möjligheter för språkligt och tematiskt vidarearbete.

Koppling till läroplan

Skolans värdegrund och uppdrag slår fast att:

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.

Koppling till Lgr22

Kursplanen årskurs 1–3 i svenska:

Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter.

Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter.

Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser samt att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att lyssna, ställa frågor och ge kommentarer.

Att lyssna aktivt och återberätta viktiga delar av ett innehåll.

Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt personbeskrivningar.

INFÖR LÄSNINGEN

Berätta att ni ska läsa en bok som heter **Däckardrottningen och den krossade rutan** och låt eleverna fritt fundera på vad det betyder. Skriv titeln på tavlan och låt eleverna associera fritt. Skriv upp deras ord och begrepp på tavlan som en kreativ tankekarta. Vad betyder däck / deckare och vad menas med att någon är drottning / kung?

Titta gemensamt på omslaget, förslagsvis på storskärm, och låt eleverna samtala utifrån följande frågeställningar, där du också låter dem motivera sina olika svar:

- Vad tror de boken handlar om?
- Vad kan flickan heta?
- Hur gammal kan flickan vara?
- Vad får vi veta om flickan?
- Var befinner sig flickan?
- Vad finns i bakgrunden?
- Vilka finns i bakgrunden?
- Vilket problem kommer vi möta?
- Vad tror barnen har hänt?

UNDER LÄSNINGEN – ordlistor och läsförståelse

Jag har delat in boken i tre delar, om cirka 20 sidor styck. På de följande sidorna finner du ord som kan vara bra att förklara. Du kan antingen gå igenom orden innan ni läser, eller allteftersom de dyker upp i texten. Här finns också frågor som testar barnens läs-och textförståelse.

Ord och frågor till sidorna 1–19

Fordon, lyftkran, dunsar, mutterdragare, ivrigt, omger, assistanshund

- Vad heter flickan i berättelsen?
- Vad jobbar Tyras mamma med?
- Var ligger verkstaden?
- Vilka olika sorters däck kan man köpa i verkstaden?
- Beskriv hur det ser ut inne i verkstaden.
- Varför är mamma i stora hallen?
- Vad brukar mamma kalla Tyra? Varför?
- Vad heter pojken som kommer till verkstaden?
- Återberätta vad pojken har varit med om.
- På lagret finns både vanliga och ovanliga däck, vilket du ser på sidan 15. Vilka däck tror du används när och vilka däck skulle du själv vilja köpa?
- Vad oroar sig Tyra för, när Robin har lämnat verkstaden?
- *Vad tror du kommer hända nu i boken?*

Ord och frågor till sidorna 20–35

Antikbutik, skärva, asfalt, staty, fåtölj, farbror, stjälk

- *Återberätta vad som har hänt hittills i boken.*
- Vart går Tyra, efter att hon lämnat verkstaden?
- Vem är det Tyra träffar, med sopborste i handen?
- Vad är det som har hänt i antikbutiken?
- Beskriv hur det ser ut inne i antikbutiken.
- Vad är det för mystiskt föremål som Greta har hittat?
- Vem är Smilla?
- Varför var det många människor utanför antikbutiken igår?
- Finns det något annat mystiskt, som Greta har sett?
- Beskriv hur Carls café ser ut.
- Tyra misstänker att flaggstången har gjort hål i rutan. Hur?
- Hur gör Tyra, för att undersöka om flaggstången har gjort hålet?
- Vad upptäcker Tyra, när hon klättrat uppför flaggstången?
- Tyra misstänker att Smilla är skyldig. Varför?
- *Vad tror du kommer hända nu i boken?*

Ord och frågor till sidorna 36–55

Porten, prislapp, uppmuntrande, skamset

- Återberätta vad som har hänt hittills i boken.
- Tyra får syn på en man. Vad är mystiskt med honom?
- Vad säger Tyra, för att släppas in i mannens lägenhet?
- Vad heter mannen?
- Beskriv hur det ser ut i mannens lägenhet. Varför finns det massor av lådor där?
- Vad har Svante packat ner i lådorna?
- Vad hette Svantes fru? *(svaret står på en av lådorna)*
- Vad gör mamma i stora hallen?
- Tyra hjälper en kund i verkstaden. Vem, och med vad?
- Vilka bevis har Tyra, på att Svante är skyldig till den krossade rutan?
- Återberätta vad som hände när rutan krossades.
- Återberätta vad som hände när Svantes tavla hamnade inne i antikbutiken.
- Tyra och mamma hjälper många kunder. Berätta om vem som får hjälp.
- Hur många däck ser du på sidan 54?
- Vad tror du kommer hända med Tyra nu när boken är slut?

UNDER / EFTER LÄSNINGEN - Lektionsaktiviteter

1. Återberättande

Ge eleverna i uppgift att verbalt återberätta vad som händer med Tyra i berättelsen. Det kan göras i anslutning till att dagens läsning är klar, eller på efterföljande lektion. Återberättandet uppmuntrar till aktivt lyssnande samt övar eleverna i textstruktur och att ha allt i rätt ordning. En stötta kan vara att du ger eleverna lappar med info, tex ”Tyra går till caféet”. Ett alternativ kan vara att dela upp bokens handling på flera elevgrupper, dvs att en grupp ska återberätta vad som händer när Tyra kommer till antikbutiken, en annan ska berätta vad som händer hemma hos Svante osv. Viktigt då är att eleverna också beskriver den visuella information som de har fått.

Du kan också utmana klassen genom att säga att ”nu ska ni återberätta vad som hände, i minst tio delar”. Första eleven berättar något, och sen tar näste vid. Här gäller det för eleverna att inte hoppa för långt fram i handlingen, utan att stanna kvar i detaljerna, för att komma upp i tio delar. Är man för ivrig, eller hoppar över delar, när man inte tio. Detta kan man göra mer avancerat, genom att be dem berätta i tjugo delar, och eleverna måste då verkligen dela in berättelsen i mindre delar.

2. Vad händer sen?

Berättelsen avslutas med att Tyra har läst mysteriet med den krossade rutan, samt har lärt känna många nya vänner. Men vad händer sen? Låt eleverna fundera på, vad som händer när boken tar slut.

Stödfrågor:

- Kommer Tyra att lösa fler mysterier?
- Kommer Svante att vänja sig vid nya lägenheten?
- Kommer Tyra och Robin träffas fler gånger?
- Vilka nya däck kommer verkstaden att sälja?

3. Reflektera över din läsupplevelse

Oavsett om man tycker om en bok eller ej, är det viktigt att reflektera kring läsningen för att identifiera och sätta ord på sina läspreferenser. En bok som man tycker är bra, har alltid även något dåligt i sig, och tvärtom. Den positiva och negativa reflektionen kan kretsa kring handling, känslor och tema, men också berättelsens längd, typsnittsstorlek, illustrationer etc. Det kan vara små saker (jag kände igen mig i att tycka det är kul att lösa mysterier) eller stora saker (jag tyckte inte om att boken inte handlade om sport för det gillar jag mest)

Genom att öva på att kritiskt granska läsupplevelsen sätter man ord på sina läspreferenser, vilket underlättar vid framtida bokval.

Be eleverna svara på följande fyra frågor och att också utveckla och motivera sina svar.

- Vad i boken tyckte jag var bra?
- Vad i boken tyckte jag var mindre bra?
- Vem (person) i boken kunde jag känna igen mig i?
- Vad (händelse) i boken kunde jag känna igen mig i?

4. Kreativt skapande 1

Låt eleverna vara kreativa och skapa utifrån berättelsen. Exempel på detta kan vara att få:

- Illustrera en egen framsida till boken med bild och rubrik.
- Skriva en ny baksidestext som summerar berättelsen med värdeord, utan att avslöja hela handlingen.
- Göra en serie-strip på några rutor, som tar upp någon av händelserna i boken, med pratbubblor.
- Spela in en filmscen som baseras på en av händelserna i boken.
- Rita sin egen verkstad som är fylld av däck i olika former.

5. Kreativt skrivande 2

Låt eleverna skriva en egen berättelse på samma tema: Tyra är i verkstaden och en kund kommer med ett problem som Tyra behöver lösa. Låt eleverna fundera kring ett huvudproblem och olika ledtrådar, felgissningar och sedan en bra anledning till att problemet har uppstått. Addera roliga karaktärer som också kan illustreras på ett kul sätt.

Eleverna kan uppmuntras till att först bygga en muntlig berättelse och att därefter strukturera den i text. Kamratbedömning kan föra projektet vidare.

6. Intervjua karaktären

Låt eleverna få intervjua någon av karaktärerna i boken! Be dem skriva frågor till tex Tyra, Robin, Greta eller Svante. Nästa lektion ber du om en frivillig elev och berättar därefter (som moderator) att du bjudit in en av karaktärerna i boken till klassen. "Välkommen Svante"! säger du och låter eleven sätta sig på en hög stol främst i klassen. Eleverna får sedan räcka upp handen, ställa frågor, och eleven svarar i jag-perspektiv utifrån den kunskap som eleven har om karaktären. Du uppmuntrar till utvecklade svar som håller sig inom realism.

"Vad har hänt med din fru?"

”Berätta om andra tavlor som du har målat”

”Vad har du packat ner i alla lådorna?”

Därefter sätter sig eleven, ny frivillig väljs, och nu låtsas du tex att det är Tyra och så fortsätter det. Du fyller på med följdfrågor när det behövs och modererar samtalet så att det engagerar alla.

Det här är ett jätteroligt sätt att fördjupa sin läsning och att förstå att det finns dimensioner i alla karaktärer. Ibland kan frågorna vara ytliga, men personen på stolen kanske berättar saker som ni inte hade en aning om. Om känslor, längtan och rädslor. Det blir en delad upplevelse där man kan prata om att vi som läsare uppfattar olika saker i en berättelse, och att vi använder vår fantasi och egna erfarenheter, för att levandegöra karaktärerna som vi läser om.

Här ges du också möjlighet att bedöma hur aktivt eleven har jobbat med boken och nivån på läsförståelse.

FÖRDJUPAT LÄSPROJEKT

Jag hoppas att boken väcker känslor, skapar läslust och föder fantasi och kreativitet. Jag hoppas också att den leder till frågor om sådant som lämnas obesvarat, som är bra eller dåligt, som finns eller saknas.

Question the Author: Skolor som köper en klassuppsättning kan boka in ett kostnadsfritt, digitalt QTA-besök där eleverna ges möjlighet att ställa frågor om boken och diskutera bokens handling. Detta genomförs på videolänk och bokas per mail cirka 3 veckor innan ni har läst färdigt boken. En fantastisk möjlighet för eleverna att få svar på frågor som har väckts under läsningen och en extra morot i läspjektet. Skicka ett mail till kajhagstedt@hotmail.com för mer info.

Författarbesök: Det går bra att boka författarbesök i skolor. Besöken kretsar kring vikten av att läsa och skriva, utgår från författarens utgivna titlar, och är fulla av entusiasm, energi och inspiration. Jag finns representerad hos Författarcentrum Syd och kan bokas där, eller i direktkontakt med mig. Mina författarbesök genomförs för klasser i spannet F-8 och anpassas förstås efter den specifika åldersgruppen.

Jag är examinerad lärare för årskurs 4–6 och har tidigare jobbat som projektledare för Skolverkets lärarfortbildning Läslyftet och har således en didaktisk vinkel på klassrumsbesöken. Jag genomför cirka 80 författarbesök per år, i hela Sverige och de brukar vara uppskattade av både elever och lärare.

WEBB: På webbsidan www.kajhagstedt.se kan lärare och elever finna information om de olika böckerna samt läsa extramaterial. Här finns också senast uppdaterade lärarhandledning samt information kring kampanjer, multimodala arbetsmaterial samt kontaktinformation. Här finns information om författarbesök och QTA men också material om ni önskar göra författarporträtt.